

КОРЕКЦІЙНА ПЕДАГОГІКА

УДК 159.922.76-056.49:373.3.015.3]:78

DOI <https://doi.org/10.32782/2412-9208-2025-1-156-165>

PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL SUPPORT OF YOUNG SCHOOL STUDENTS WITH ATTENTION DEFICIT SYNDROME WITH HYPERACTIVITY USING MUSICAL ACTIVITY

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ІЗ СИНДРОМОМ ДЕФІЦИТУ УВАГИ З ГІПЕРАКТИВНІСТЮ ЗАСОБАМИ МУЗИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Viktoriia HRYHORIEVA,

Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor,

Berdiansk State Pedagogical
University

66, Zhukovsky Str., Zaporizhzhia,
69000, Ukraine

vickyvickyua@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-5333-4480>

Вікторія ГРИГОР'ЄВА,

кандидатка педагогічних наук,
доцентка,

Бердянський державний
педагогічний університет

вул. Жуковського, 66, м. Запоріжжя,
69000, Україна

Viktoriia ZHELOBNYTSKA,

Inclusive Class Teacher's Assistant,
General Secondary Education
Institution No. 2 of the Tokmak City
Council

10, Fanatska Str., Zaporizhzhia,
69006, Ukraine

zelobnickaav@gmail.com

<https://orcid.org/0009-0009-6150-6404>

Вікторія ЖЕЛОБНИЦЬКА,

асистентка вчителя інклюзивного
класу,

Заклад загальної середньої освіти
№2 Токмацької міської ради

вул. Фанатська, 10, м. Запоріжжя,
69006, Україна

ABSTRACT

The article examines the issue of the features of psychological and pedagogical support for primary school students with attention deficit hyperactivity disorder and the impact of these features on the organization of education of such students in secondary education institutions.

The relevance of the presented problem is due to the prevalence of the mentioned disorder among elementary school students and the need for pedagogical correction of the given syndrome and psychotherapeutic work with the family.

The authors highlight the reasons that influence the prevalence of attention deficit hyperactivity disorder among younger students and that are due, in addition to biological

characteristics, to emotional and stressful reasons related to the current state of war in the country.

As a result of the analysis of modern research, it was found that the issue of the peculiarities of correction and support of younger students with ADHD syndrome by means of musical activity remains an understudied aspect of this problem today. The authors emphasize that the approach to the correction of ADHD syndrome is comprehensive and specialists from related fields are also involved in such work, depending on the severity of the symptoms.

The article examines the methods and techniques of musical-pedagogical and polyartistic influence on the condition of hyperactive children in the process of learning in music lessons in the SEI and in extracurricular work.

The work reveals the directions in which musical-corrective influence will be carried out, based on the indicated typical signs of ADHD. The functions performed by music in corrective classes are highlighted, the main of which is to relieve the child's increased excitability and maintain and expand the volume and time of attention.

The focus is on the conditions of music therapy work with hyperactive children in music lessons and the phased nature of this work.

The work reveals the types of musical activities used in the program of psychological and pedagogical support for younger students with ADHD. The authors provide recommendations on choosing musical pieces for listening to correct emotional states, excessive motor activity, speech disorders, and fears, which are most often characteristic of children and adolescents with ADHD. It has been proven that the method of musical movement and plastic intonation is an effective psychotherapeutic tool for correcting the emotional sphere of a child with ADHD. Various exercises are also offered to develop volitional regulation skills and control hyperactivity.

Key words: attention deficit, hyperactivity, younger students, music therapy, listening to music, musical movement, musical and game methods.

Вступ. У переліку психолого-педагогічних проблем, що найчастіше виявляються у молодшому шкільному віці та здійснюють вплив на протікання навчального процесу все частіше фігурує «синдром дефіциту уваги» (СДУ) або «синдром дефіциту уваги з гіперактивністю» (СДУГ).

Термін «синдром дефіциту уваги» з позиції педагогіки та психології означає, що діти, які страждають на СДУГ не в змозі довгий час займатися однією і тією ж справою: їхня здатність концентрувати увагу дуже короткочасна. При цьому зазначений синдром частіше відноситься до категорії функціональних порушень розвитку, оборотних та нормалізованих у міру зростання та дозрівання мозку [5].

Більшість критеріїв (неуважність, розсіяність, неорганізованість, гіперактивність, нездатність слухати звернену до дитини мову, забудькуватість, занепокоєння, хаотичні рухи рук і ніг, зайва балакучість, зайва рухова активність, нездатність чекати тощо), яким відповідають діти із СДУГ, застосовуються і до звичайних непосидючих або погано вихованих дітей. Однак, як стверджують фахівці [4; 5; 6; 8; 9], якщо помістити поряд здорову дитину та дитину з СДУГ та поспостерігати за ними деякий час, різниця буде очевидною.

Сьогодні в умовах постійного стресу, спричинених воєнним станом в країні, зазначений синдром отримав певну розповсюдженість, стимулюючи пошук шляхів допомоги таким учням, що включають педагогічну корекцію та психотерапевтичну роботу з сім'єю.

Наведена проблема розкривається у дослідженнях вітчизняних та зарубіжних вчених І. Алексєєва [1], Н. Атаманук [2], О. Беляєва [3], О. Боряк [4], В. Войтко [5], В. Годлевської [6], А. Єрофєєва [7], Т. Ілляшенко [8], М. Калшикова [1], О. Кирилова [3], С. Макаренко [9], Ф. Непосидько [9], Л. Одинченко [4], О. Романчук [10], Daphne J. Rickson [13], Nancy A. Jackson [11], McFerran K. [12] та інших. Зазначені вчені представляють різні наукові галузі й характеризують СДУГ не тільки з позиції педагогіки і психології, а й інших суміжних наук. Однак малодослідженим аспектом зазначеної проблеми на сьогодні залишається питання особливостей корекції та супроводу молодших школярів із синдромом ДУГ засобами музичної діяльності. Саме цей аспект є недостатньо вивченим та знаходиться поза предметом активної уваги науковців. Тому **метою статті** є висвітлення шляхів психолого-педагогічного супроводу молодших школярів із синдромом дефіциту уваги та гіперактивністю засобами музичної діяльності.

Методи та методики дослідження. Для досягнення мети використано теоретичний аналіз наукових джерел, аналіз і синтез отриманих результатів, узагальнення підходів до вивчення впливу музичних видів діяльності на психолого-педагогічний супровід дітей з СДУГ.

Результати та дискусії. Гіперактивні діти з діагнозом СДУ суттєво відрізняються від дітей, яким властива лише короткочасна увага: вони не в змозі навіть короткий термін часу посидіти спокійно, часто дуже галасливі та імпульсивні, утримати їхню увагу на будь-якому предметі чи завданні надзвичайно важко. Відповідно до цього у роботі з такими дітьми необхідні спеціальні педагогічні, а можливо, і арт-терапевтичні підходи.

Загалом підхід до корекції синдрому ДУГ комплексний і часто до подібної роботи залучаються декілька фахівців в залежності від ступеню тяжкості симптомів: психотерапевт, психолог, дефектолог, логопед, корекційний педагог та вчитель ЗЗСО.

6–7-ми річний вік є критичним як для становлення писемного мовлення, так і у розвитку довільної уваги, пам'яті, цілеспрямованої поведінки та інших функцій вищої нервової діяльності [9]. Саме напруга довільного контролю за своєю фізичною та психічною діяльністю призводить до погіршення функціонального стану психіки дитини та соціального виявлення синдрому дефіциту уваги з гіперактивністю [5].

Якщо у дошкільному віці серед дітей з синдромом дефіциту уваги з гіперактивністю переважають гіперзбудливість, рухова розгальмо-

ваність, моторна незручність, розсіяність, підвищена стомлюваність, інфантилізм, імпульсивність, то у школярів на перший план виступають проблеми у навчанні та відхилення у поведінці. Найчастіше до кінця навчального дня, внаслідок загальної втоми, надактивність таких дітей виражається в істериках, безпричинних нападах подразнення, плаксивості. У підлітковому віці симптоми зазначеного синдрому можуть стати причиною розвитку асоціальної поведінки [4].

За даними нейропсихології, у дітей із СДУГ лобові частки кори головного мозку, що відповідають за контроль поведінки, формуються пізніше, ніж у їх однолітків, тому вони, часто маючи нормальний і навіть високий рівень розвитку інтелекту, не мають здатності до самоконтролю [9]. Дослідники, зокрема А. Єрофеева [7], Ф. Непосидько, С. Макаренко [9] вважають, що рання стимуляція розвитку лобової кори головного мозку за рахунок завищених та неадекватних віку вимог усвідомленого контролю на шкоду природній енергетичній взаємодії зі світом через рух викликає виснаження центральної нервової системи, що відразу проявляється у симптоматиці гіперактивності [9].

Таким чином, зусилля спеціалістів повинні бути спрямовані на своєчасне виявлення та корекцію цього синдрому. Арт-терапія у дитячому віці та психолого-педагогічний супровід в період навчання у початковій школі дозволять не лише подолати відставання у нервово-психічному розвитку дитини, а й сприятимуть формуванню нормальної поведінки у дорослому віці [2; 11].

Слід зазначити, що у дітей з СДУГ є і позитивні якості, які оточуючі, на жаль, часто не помічають, оскільки спілкування з такими дітьми зазвичай досить стомлююче. Ці позитивні якості можуть бути потрібні на заняттях у навчальній мистецькій галузі, де допускають та культивують прояви спонтанності, креативності та нестримної рухової активності. Таким чином, доцільно розглянути методи та прийоми музично-педагогічного та поліхудожнього впливу на стан гіперактивних дітей у процесі навчання на уроках музичного мистецтва у ЗЗСО та у позакласній роботі.

Кроскультурна методологія вивчення проблеми впливу музики на цілісний психофізіологічний стан людини може дати продуктивний підхід до організації психолого-педагогічного супроводу засобами музичної та поліхудожньої діяльності дітей з порушеною увагою та гіперактивністю.

Основними ознаками поведінки дітей із СДУГ є нестримна рухова та мовна активність, обмеженість уваги та порушення уявлень про «схему тіла» [8]. Музичні ігри та прийоми можуть бути спрямовані на ослаблення проявів та усунення цих ознак.

Таким чином, виходячи із зазначених типових ознак СДУГ, музично-корекційний вплив може здійснюватися за такими напрямками:

- розвиток уявлень про «схему тіла» у музично-рухових іграх з елементами рефлексотерапії (самомасаж дитиною активних точок тіла під час музичної гри) через наслідування вчителю;
- утримання уваги на більш тривалих музичних фразах через роботу з диханням і співом із супроводжуючими рухами;
- збільшення обсягу та регуляція переключення уваги у процесі гри на елементарних музичних інструментах;
- упорядкування музично-рухової та вокально-інтонаційної активності дитини у завданнях на синхронізацію й розсинхронізацію музичних рухів та мовлення у музично-пластичній діяльності, а також виписування ієрогліфів або інших графічних символів з різною довжиною штриха під звучання музичної інтонації чи фрази;
- зняття напруги з довільних функцій утримання уваги через збагачене сенсорне середовище – прийоми активізації синтезу та перемикання уваги у сприйнятті та відтворенні музичних, звукових, колірних, тактильних і кінестетичних образів [2].

Музика на уроках та корекційних заняттях має виконувати певні функції відповідно до проблеми дитини. Такими функціями, насамперед, є: зняття підвищеної збудливості дитини, утримання та розширення об'єму та часу уваги, усвідомлене керування рухами та мовою.

Особливості музично-терапевтичної роботи з гіперактивними дітьми на уроках музичного мистецтва, а також додатковій музичній освіті та позаурочній діяльності полягають у наступному:

- структурування уроку під час індивідуальних занять з такою дитиною або з присутністю її у загальному класі має базуватися на особливостях її уваги; урок не має бути монотонним і затягнутим, а насиченим різними формами роботи із динамікою довільного контролю, що чергується із формами спонтанної ігрової активності;
- важливо правильно добирати музичний матеріал для переключення та поступового розширення обсягу уваги, який допомагав би таким дітям звільнятися від емоційної напруги. Можливе використання післядії «ефекту Моцарта» (покращення когнітивної діяльності після невимушеної дії музики В. Моцарта та інших нескладних зразків класичної музики);
- необхідно спиратися на принцип активного використання сильних сторін учнів, а не на усунення недоліків [5].

У додатковому позакласному навчанні вчитель-музикант або музичний психолог, спираючись на відповідні якості дитини, повинен починати роботу з однією окремою функцією, наприклад, контроль рухової активності за допомогою музично-пластичної діяльності та гри на елементарних дитячих музичних інструментах.

Коли в процесі музично-корекційних занять буде досягнуто стійких позитивних результатів за критерієм часу збереження дитиною контролю

за власною музично-виконавською діяльністю, можна переходити до тренування одночасно двох функцій, наприклад, до усунення дефіциту уваги та контролю рухової активності. І лише потім слід використовувати вправи, які розвивають усі три дефіцитарні функції одночасно. Вибір конкретних заходів педагогічного впливу обумовлений як особливостями самого учня так і можливостями вчителя.

Під час спеціальних занять вчитель у класі або музикант-психолог має створювати умови для вирішення наступних завдань: формування в учнів мотиваційної обумовленості навчання через прийняття його особистості та створення психологічно безпечної атмосфери; поступовий розвиток пізнавальних функцій дитини, значущих для освоєння навчального матеріалу (обсяг сприйняття, характеристики уваги, пам'яті, мислення тощо); поступовий перехід учнів від зовнішнього регулювання навчальної діяльності до саморегуляції та самоконтролю в ній; зниження рівня негативних емоційних проявів учнів у процесі навчання та рівня шкільної тривожності [5].

Найчастіше діти із СДУГ збудливі чи внутрішньо напружені. Як показує практика спостережень, у таких дітей слабо розвинуті емоційні відчуття, емоційний відгук на музичні та художні твори, а також емоційні прояви щодо інших людей.

З цієї причини дуже важливо залучати дитину з СДУГ до музично-творчої культури та поповнювати її емоційний багаж. На виконання цих функціональних завдань можуть бути спрямовані наступні види музичної діяльності.

Слухання музики. Цей вид діяльності в музичній терапії використовується в корекції емоційних станів, надмірної рухової активності, мовних розладів, страхів, які найчастіше властиві дітям та підліткам із СДУГ. На думку дослідників [2; 4; 5; 11; 12; 13], працюючи з гіперактивними дітьми, при виборі музичних творів для прослуховування слід віддавати перевагу ритмічній музиці танцювального характеру – для дівчаток, маршеподібного – для хлопчиків. При цьому можливе активне слухання музики дитиною, дозволяючи їй (і, навіть, залучаючи до певних дій) супроводжувати слухання рухами та всім тілом, співінтонуючи звучанню.

Сучасні американські дослідники Daphne J. Rickson [13], Nancy A. Jackson [11] та McFerran K. [12], розглядаючи різні види музикотерапії (музична пантоміма, малювання під музику тощо), пропонують методику тренінгу розпізнавання емоцій. Отримавши картки із зображенням емоцій, діти після прослуховування музичного уривка на перших етапах мають підняти картку, що відповідає їх настрою. Потім вони вчаться вербалізувати емоції і почуття, що виникають у них.

Музичний рух. Особливе місце у корекції вищезазначених відхилень займає метод музичного руху та пластичного інтонування. Використову-

ючи цей метод, перевагу слід віддавати не завченим рухам, що вимагають посиленого контролю та уваги з боку дитини, а імпровізаційному втіленню образу, перетворення внутрішньої енергії переживання музики дитиною на зовнішню енергію спонтанного рухового інтонування.

При цьому підкреслюється не тільки значимість загальнопедагогічного естетичного впливу музичного ритму та руху на дитину з проблемами, а й можливість корекції наявних відхилень у психофізичній сфері – у моториці, розвитку пам'яті, уваги [11]. Такі заняття є одночасно психотерапевтичним методом впливу на дитину та корекції її емоційної сфери.

Музично-ігрові методи – найбільш природна та ефективна форма роботи з дітьми та підлітками. Ігрова терапія застосовується в роботі з гіперактивними дітьми з метою подолання поведінкових проблем, які часто виникають внаслідок імпульсивності, складності саморегуляції. Ігрова терапія представляє унікальний досвід для соціального та психічного розвитку дитини. Зазначена діяльність активізує формування довільності психічних процесів: довільної уваги та пам'яті, сприяє розвитку розумової діяльності, вдосконаленню опорно-рухової та волевої активності [6].

Перед запланованою грою можна запропонувати дітям вправи на розвиток навичок вольової регуляції, які підготують їх до сприйняття комплексу музичних ігор.

Вправа «Говори!» спрямована на контроль гіперактивності. Вчитель ставить дітям різноманітні запитання, але відповідати вони можуть тільки після ключового слова «Говори!». Наприклад:

– Яка зараз пора року?

(мовчання)

– Говори!

– Весна. (і т.д.)

Вправа «Замри» допомагає дитині подолати руховий автоматизм та проконтролювати свої дії. Вчитель вмикає танцювальну музику. Поки вона звучить дитина стрибає, крутиться, танцює. Музика зупиняється – дитина завмирає на місці у тій позі, в якій її застала тиша. Можна додати мотив змагання: хто не встиг застигнути після закінчення музики - вибуває з гри.

На розвиток уваги можна запропонувати вправу «Дзеркало». Дитина має повторити за вчителем ряд рухів, немов у дзеркалі. Потім ролі змінюються. Також можна зіграти у криве дзеркало. Вчитель демонструє рух, дитина повторює, але протилежний рухові вчителя. Наприклад, вчитель підіймає руки - дитина опускає, вчитель підстрибує, дитина присідає тощо. Від учня вимагається не лише суперечити опоненту, а й уміння швидко мислити, підбирати протилежний рух. Можна грати словами. Вчитель каже «теплій», дитина відповідає «холодний» тощо.

Висновки. Таким чином, наш досвід роботи з дітьми з СДУГ у системі загальної та додаткової мистецької освіти показав, що в процесі музикотерапевтичного супроводу навчальної діяльності дитина з СДУГ починає краще розуміти свої почуття, рідше переходить на рівень підвищеної збудливості та плаксивості та демонструє ефект реструктурованого СДУГ. Окрім цього, діти стають здатними до утримання та розширення обсягу і часу уваги, усвідомленого управління рухами та мовою.

Усі ці ефекти призводять до підвищення самооцінки учнів із проявами порушеної уваги, до покращення їх комунікативних навичок, що у підсумку дозволяє констатувати зменшення проявів загальної симптоматики СДУГ.

Література

1. Алексеева І., Калшикова М. Гіперактивні діти: корекція поведінки. Київ : Шкільний світ, 2011. 96 с.
2. Атаманчук Н. М. Арт-техніки у психокорекційній роботі з гіперактивними дітьми. *Практична психологія в інклюзивному середовищі : матеріали І Всеукраїнської наукової Інтернет-конференції*. Переяслав-Хмельницький : Видавець Я. М. Домбровська. 2019. С. 50–53.
3. Беляева О. Е., Кирилова О. О. Гіперактивна дитина. Харків : Основа, 2018. 176 с.
4. Боряк О., Одинченко Л. Молодші школярі з гіперактивним розладом із дефіцитом уваги в умовах сучасного інклюзивного простору. *Педагогічні науки: історія, інноваційні технології*. 2020. № 5-6 (99-100). С. 12–22.
5. Войтко В. В. Синдром дефіциту уваги і гіперактивності (СДУГ) у дітей: психолого-педагогічний супровід : навчально-методичний посібник. Кропивницький : КЗ «КОІППО імені Василя Сухомлинського», 2023. 76 с.
6. Годлевська В. Синдром дефіциту уваги з гіперактивністю у дітей молодшого шкільного віку: сутність, діагностика, корекція. *Вісник Львівського університету. Серія психологічні науки*. 2021. Випуск 9. С. 73–78.
7. Єрофеева А. Гіперактивна дитина. *Шкільний світ*. 2011. № 14. С. 5–8.
8. Ілляшенко Т. Діти з гіперактивними розладами та дефіцитом уваги *Початкова школа*. 2009. № 6. С. 54–56.
9. Непосидько Ф., Макаренко С. Психолого-медико-педагогічна допомога гіперактивним дітям. *Шкільний світ*. 2008. № 47. С. 5–8.
10. Романчук О. Гіперактивний розлад з дефіцитом уваги у дітей. Львів : Джерело, 2008. 326 с.
11. Jackson N. A. A survey of music therapy methods and their role in the treatment of early elementary school children with ADHD. *J Music Ther.* 2003 Winter; 40 (4), 302–323. doi: 10.1093/jmt/40.4.302. PMID: 15015907.
12. McFerran K. Quenching a Desire for Power: The Role of Music Therapy for Adolescents With ADHD. *Australasian Journal of Special Education*. 2009. 33 (1), 72–83. doi:10.1375/ajse.33.1.72
13. Rickson D. J. Instructional and improvisational models of music therapy with adolescents who have attention deficit hyperactivity disorder (ADHD): a comparison of the effects on motor impulsivity. *J Music Ther.* 2006 Spring; 43 (1), 39–62.

References

1. Aliekseieva, I., Kalshykova, M. (2011). Hiperaktyvni dity: korektsiia povedinky [Hyperactive children: behavior correction]. Kyiv : Shkilnyi svit, 96 p. [in Ukrainian].
2. Atamanchuk, N. M. (2019). Art-tehniky u psykhotekhnicheskii roboti z hiperaktyvnymy ditmy [Art techniques in psychocorrectional work with hyperactive children]. *Praktychna psykholohiia v inkluzyivnomu seredovyshchi : materialy I Vseukrainskoi naukovo Internet-konferentsii*. Pereiaslav-Khmelnytskyi : Vydavets Ya. M. Dombrovska. P. 50–53. [in Ukrainian].
3. Bieliaieva, O. E., Kyrylova, O. O. (2018). Hiperaktyvna dytyna [Hyperactive child]. Kharkiv : Osnova. 176 p. [in Ukrainian].
4. Boriak, O., Odyuchenko, L. (2020). Molodshi shkolari z hiperaktyvnym rozladom iz defitsytom uvahy v umovakh suchasnoho inkluzyivnoho prostoru [Younger school students with attention deficit hyperactivity disorder in a modern inclusive space]. *Pedahohichni nauky: istoriia, innovatsiini tekhnolohii*. № 5-6 (99-100). P. 12–22. [in Ukrainian].
5. Voitko, V. V. (2023). Syndrom defitsytu uvahy i hiperaktyvnosti (SDUH) u ditei: psykholoho-pedahohichniy suprovod [Attention deficit hyperactivity disorder (ADHD) in children: psychological and pedagogical support]: navchalno-metodychnyi posibnyk. Kropyvnyiyskiy : KZ «KOIPPO imeni Vasylia Sukhomlynskoho». 76 p. [in Ukrainian].
6. Hodlevska, V. (2021). Syndrom defitsytu uvahy z hiperaktyvnosti u ditei molodshoho shkilnoho viku: sutnist, diahnostyka, korektsiia [Attention deficit hyperactivity disorder in primary school students: essence, diagnosis, correction]. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriia psykholohichni nauky*. Vypusk 9. P.73–78. [in Ukrainian].
7. Ierofeieva, A. (2011). Hiperaktyvna dytyna [Hyperactive child]. *Shkilnyi svit*. № 14. P. 5–8. [in Ukrainian].
8. Illiashenko, T. (2009). Dity z hiperaktyvnymy rozladamy ta defitsytom uvahy [Children with attention deficit hyperactivity disorder]. *Pochatkova shkola*. № 6. P. 54–56. [in Ukrainian].
9. Neposydko, F., Makarenko, S. (2008). Psykholoho-medyyko-pedahohichna dopomoha hiperaktyvnym ditiam [Psychological, medical and pedagogical assistance to hyperactive children]. *Shkilnyi svit*. № 47. P. 5–8. [in Ukrainian].
10. Romanchuk, O. (2008). Hiperaktyvnyi rozlad z defitsytom uvahy u ditei [Attention deficit hyperactivity disorder in children]. Lviv: Dzherelo. 326 p. [in Ukrainian].
11. Jackson, N. A. (2003). A survey of music therapy methods and their role in the treatment of early elementary school children with ADHD. *J Music Ther.* Winter; 40 (4), 302–323. doi: 10.1093/jmt/40.4.302. PMID: 15015907. [in English].
12. McFerran, K. (2009). Quenching a Desire for Power: The Role of Music Therapy for Adolescents With ADHD. *Australasian Journal of Special Education*. 33 (1), 72–83. doi:10.1375/ajse.33.1.72 [in English].
13. Rickson, D. J. (2006). Instructional and improvisational models of music therapy with adolescents who have attention deficit hyperactivity disorder (ADHD): a comparison of the effects on motor impulsivity. *J Music Ther.* Spring; 43 (1), 39–62. [in English].

АНОТАЦІЯ

У статті досліджується питання особливостей психолого-педагогічного супроводу дітей молодшого шкільного віку із синдромом дефіциту уваги з гіперактивністю та вплив зазначених особливостей на організацію навчання таких дітей у закладах загальної середньої освіти.

Актуальність представленої проблеми обумовлюється розповсюдженістю зазначеного розладу серед учнів початкової школи та необхідністю педагогічної корекції наведеного синдрому й психотерапевтичної роботи з сім'єю.

Авторами виділяються причини, що впливають на поширеність синдрому дефіциту уваги з гіперактивністю серед молодших школярів та які обумовлені окрім біологічних особливостей також емоційними та стресогенними причинами, пов'язаними із наявним військовим станом у країні.

У результаті аналізу сучасних досліджень було виявлено, що малодослідженим аспектом зазначеної проблеми на сьогодні залишається питання особливостей корекції та супроводу молодших школярів із синдромом ДУГ засобами музичної діяльності. Автори акцентують увагу, що підхід до корекції синдрому ДУГ комплексний і до подібної роботи залучаються також фахівці суміжних галузей в залежності від ступеню тяжкості симптомів.

У статті розглядаються методи і прийоми музично-педагогічного та поліхудожнього впливу на стан гіперактивних дітей у процесі навчання на уроках музичного мистецтва у ЗЗСО та у позакласній роботі.

У роботі розкриваються напрями, за якими здійснюватиметься музично-корекційний вплив, виходячи із зазначених типових ознак СДУГ. Виділяються функції, які виконує музика на корекційних заняттях, основною з яких є зняття підвищеної збудливості дитини та утримання її розширення об'єму і часу уваги.

Акцентується увага на умовах музично-терапевтичної роботи з гіперактивними дітьми на уроках музичного мистецтва та поетапність цієї роботи.

У роботі розкриваються види музичної діяльності, що використовуються у програмі психолого-педагогічної підтримки молодших школярів з СДУГ. Автори дають рекомендації щодо вибору музичних творів для прослуховування задля корекції емоційних станів, надмірної рухової активності, мовних розладів, страхів, які найчастіше властиві дітям та підліткам із СДУГ. Доведено, що метод музичного руху та пластичного інтонування є ефективним психотерапевтичним засобом корекції емоційної сфери дитини із синдромом ДУГ. Також пропонуються різноманітні вправи на розвиток навичок вольової регуляції та контроль гіперактивності.

Ключові слова: дефіцит уваги, гіперактивність, молодші школярів, музична терапія, слухання музики, музичний рух, музично-ігрові методи.